

dr Eliza Ostojka
koordynatorka projektu
eliza.ostojka@gmail.com
+ 48 503 503 845

współpraca
dr Ewa Bacia
ewaluatorka projektu
ewa.m.bacia@gmail.com
+ 48 602 225 511

“KIBICE W SWOIM MIEŚCIE”

PROJEKT PRACY EDUKACYJNEJ ZE STOWARZYSZENIAMI KIBICÓW

PROJEKT OBJĘTY ZOSTAŁ HONOROWYM PATRONATEM PRZEZ
MINISTRA SPORTU I TURYSTYKI, PANA ADAMA GIERSHA

Projekt jest realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Ten materiał odzwierciedla jedynie stanowisko jego Autorki, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania zawartych w nim informacji.

1. Wprowadzenie	3
2. Program „Młodzież w działaniu”	4
3. Działania w ramach projektu	5
3.1. Wizyty przygotowawcze	5
3.2. Warsztaty	6
3.3. Harmonogram	8
4. Finansowanie projektu	8
5. Ewaluacja projektu	9

1. Wprowadzenie

W przypadku wzajemnych relacji lokalnych stowarzyszeń kibiców (SK) oraz instytucji i organizacji na szczeblu lokalnym i krajowym trudno jest mówić o harmonijnej współpracy. Za taki stan rzeczy odpowiada w głównej mierze brak usankcjonowanych procedur w kwestii szeroko pojętej komunikacji między tymi podmiotami oraz powszechna – i jedynie częściowo uzasadniona – opinia na temat kibiców jako jednolitej grupy, w której dominują postawy chuligańskie.

Projekt „Kibice w swoim mieście” pomyślany został jako akcja mająca przyczynić się do zorganizowania struktur zapewniających właściwą współpracę między SK a odpowiednimi władzami i organizacjami. W tym celu w trakcie zaplanowanych w ramach projektu warsztatów zostanie zainicjowany (bądź wsparty) dialog na poziomie kibice – instytucje. Co więcej, podczas ich trwania przedstawiciele stowarzyszeń kibiców zaznajomieni zostaną z mechanizmami działania demokratycznych władz, urzędów i organizacji. Równocześnie warsztaty te wpłynąć powinny na zmianę w postrzeganiu środowiska kibicowskiego dzięki pokazaniu jego zróżnicowania, zdefiniowaniu i prezentacji potrzeb oraz pozytywnych inicjatyw podejmowanych przez jego przedstawicieli. W ramach projektu zostanie również nawiązana współpraca z niemieckimi kibicami i organizacjami, co ma doprowadzić do inspirującej wymiany doświadczeń oraz dostarczenia sprawdzonych wzorców postępowania.

Dzięki tak nakreślonym zadaniom, projekt „Kibice w swoim mieście” nie tylko realizuje priorytety wynikające z Programu „Młodzież w działaniu”, lecz wpisuje się także w szerszy program działań społecznych w środowisku polskich kibiców. Kontynuacją projektu będzie wprowadzenie ogólnopolskiego programu „Kibice razem”, którego celem nadrzędnym jest zwalczanie postaw przemocy w środowisku polskich kibiców piłkarskich¹ oraz projektu „Ambasad Kibiców”² na czas trwania UEFA EURO 2012.

¹ Koordynowany przez Spółkę PL.2012 projekt „Kibice razem” zakłada stworzenie lokalnych miejsc spotkań dla kibiców. Ich pracownicy prowadzić będą codzienną, długoterminową pracę edukacyjno-pedagogiczną w środowisku fanów piłki. Do celów projektu należeć będzie pośredniczenie między określonymi grupami kibiców a instytucjami zewnętrznymi, pomoc w realizacji pozytywnych idei i inicjatyw wychodzących ze środowiska kibicowskiego, a także wspieranie jego demokratyzacji.

² „Ambasady Kibiców” są projektem realizowanym od 1990 roku. Jest to specyficzny serwis informacyjny, na który składają się materiały drukowane, infolinia oraz osobisty kontakt. Serwis ten połączony jest z organizacją imprez i przedsięwzięć skierowanych do fanów piłki nożnej i spełnia rolę prewencyjną wobec tych spośród nich, których zachowanie może zagrażać bezpieczeństwu turnieju. W związku z organizacją Turnieju w Polsce i na Ukrainie UEFA przeznaczyła 500 tys. euro na wsparcie tej właśnie idei w ramach programu „Fans Embassies Go East”.

2. Program „Młodzież w działaniu”

„Młodzież w działaniu” to program Unii Europejskiej, którego misją jest wspieranie edukacji pozaformalnej wśród młodzieży między 13 a 30 rokiem życia. Głównym priorytetem realizowanych w ramach tego programu projektów jest „przezwyciężanie barier, uprzedzeń i stereotypów wśród młodych ludzi, wspieranie ich mobilności oraz promowanie aktywności obywatelskiej” (<http://www.youth.org.pl/index.php/ida/820/>). Cel ten osiągnięty jest poprzez dofinansowywanie zróżnicowanych ideowo akcji inicjowanych przez osoby pracujące z młodzieżą lub bezpośrednio przez nią samą. Akcje te realizowane są w ramach pięciu bloków tematycznych. „Kibice w swoim mieście” swoim charakterem wpisują się w Akcję 1.3 – „Młodzież w demokracji”, w której szczególną rolę odgrywa wspieranie działań promujących uczestnictwo w życiu obywatelskim zarówno na poziomie lokalnym i krajowym, jak i na płaszczyźnie międzynarodowej.

Otrzymanie przez projekt „Kibice w swoim mieście” dofinansowania w wysokości 75% całkowitych kosztów dozwolonych, tj. 44 tys. euro było możliwe nie tylko dzięki zapewnieniu realizacji wytyczonych w programie „Młodzież w działaniu” priorytetów i celów edukacyjnych, ale także dzięki spełnieniu określonych wymogów formalnych. Do najważniejszych z nich należały: stworzenie odpowiednich grup partnerskich na poziomie krajowym i międzynarodowym, zaplanowanie działań zapewniających oddziaływanie i widoczność projektu oraz jego waloryzację i kontynuację.

W projekcie „Kibice w swoim mieście” partnerstwo krajowe zasadza się na współpracy Urzędów Miasta poszczególnych Miast-Gospodarzy UEFA EURO 2012 z lokalnymi stowarzyszeniami kibiców. Stworzone zostały trzy grupy partnerskie:

- Urząd Miasta Gdańsk – Stowarzyszenie Kibiców Lechii Gdańsk „Lwy Północy”,
- Urząd Miasta Warszawa – Stowarzyszenie Kibiców Legii Warszawa,
- Urząd Miasta Wrocław – Stowarzyszenie „Wielki Śląsk”.

Z kolei w skład partnerstwa międzynarodowego – obok wymienionych powyżej instytucji i organizacji – weszli kibice skupieni wokół ośrodków pedagogicznej pracy z kibicami HSV-Fanprojekt oraz Fanladen St. Pauli, których praca koordynowana jest przez Verein Jugend und Sport e.V. Partnerstwo to tworzą również przedstawiciele Koordinationsstelle Fanprojekte (KOS http://www.kos-fanprojekte.info/html/start_01e.htm)³ oraz Football Supporters Europe (FSE <http://www.footballsupporterseurope.org/en/>)⁴.

Partnerem projektu jest także Spółka PL.2012.

3. Działania w ramach projektu

3.1. Wizyty przygotowawcze

Istotnym elementem w organizacji projektu „Kibice w swoim mieście” były wizyty przygotowawcze, w których udział brali jego liderzy⁵, przedstawiciele Urzędów Miast-Gospodarzy UEFA EURO 2012 oraz członkowie lokalnych stowarzyszeń kibiców (SK). Głównym celem spotkań było przypomnienie założeń projektu i przełożenie ich na konkretny grunt oczekiwań i problemów poszczególnych organizacji kibicowskich. Dyskusje z przedstawicielami SK pokazały, że chociaż organizacje te znajdują się na różnym etapie rozwoju, to borykają się z podobnymi problemami. Uczestnicy spotkań potwierdzili słuszność diagnozy przedstawionej we wniosku o dofinansowanie, jednakże konieczna okazała się dyskusja nad sposobami, w jaki będą one rozwiązywane w konkretnych przypadkach. Istotne było także ustalenie hierarchii potrzeb członków stowarzyszeń, która w poszczególnych

3 KOS jest instytucją koordynującą pracę wszystkich niemieckich ośrodków pracy pedagogicznej z kibicami (ośrodki te są częścią największego tego typu projektu społecznego w Europie). Powstał w 1993 roku, a jako zadania określone zostały w Narodowej Koncepcji Sportu i Bezpieczeństwa (NKSS).

4 FSE jest niezależną i demokratycznie działającą organizacją skupiającą zarówno niezrzeszonych fanów piłki nożnej, jak i oficjalnie działające lokalne stowarzyszenia kibiców z całej Europy. W tym kształcie FSE działa od kwietnia 2009 roku, o czym zdecydowali przedstawiciele kibiców z 29 krajów na kongresie w Hamburgu.

⁵ Każdorazowo w spotkaniach uczestniczyli: koordynatorka projektu, trener prowadzący warsztaty w danym mieście oraz zewnętrzna ewaluatorka projektu.

miastach jest nieco odmienna. Wyniki spotkań znalazły odzwierciedlenie w merytorycznych założeniach dotyczących realizacji poszczególnych warsztatów. Ze względu na charakter tego dokumentu, poniżej zamieszczony został jedynie uogólniony opis warsztatów dotyczący wszystkich stowarzyszeń kibiców biorących udział w projekcie.

Warto w tym miejscu podkreślić, że stowarzyszenia kibiców borykają się wprawdzie z różnymi problemami, ale równocześnie z sukcesem podejmują się realizacji niezwykle zróżnicowanych akcji o charakterze charytatywnym, edukacyjnym czy też patriotycznym.

3.2. Warsztaty

Projekt „Kibice w swoim mieście” realizowany będzie poprzez dwa dwudniowe warsztaty organizowane dla poszczególnych SK oraz jeden warsztat międzynarodowy. Warsztaty I i II odbędą w Gdańsku, Warszawie i Wrocławiu. Wezmą w nich udział organizacje i instytucje wchodzące w skład partnerstw krajowych oraz zaproszeni goście. Ostatnie, międzynarodowe warsztaty III będą miały miejsce w Warszawie. Uczestniczyć w nich będzie część członków stowarzyszeń kibiców z Polski, którzy brali udział w pierwszych dwóch warsztatach oraz kibice niemieccy skupieni wokół ośrodków pracy z kibicami HSV-Fanprojekt oraz Fanladen St. Pauli. Wśród zaproszonych gości znajdą się również przedstawiciele Koordinationsstelle Fanprojekte (KOS), Football Supporters Europe (FSE), PL.2012, Ekstraklasy SA, krajowych mediów oraz organizacji i instytucji związanych z futbolem.

W trakcie warsztatów I dyskusji poddane zostaną przede wszystkim następujące zagadnienia i problemy:

- możliwości działania w organizacji pozarządowej, jaką jest stowarzyszenie,
- mechanizmy funkcjonowania instytucji demokratycznych,
- poprawa wizerunku środowiska kibicowskiego oraz stowarzyszeń kibiców,
- współpraca z mediami, zwłaszcza pod kątem próby pokazania zróżnicowania wewnątrz społeczności kibicowskiej oraz promocji podejmowanych przez SK akcji i inicjatyw,
- możliwości podejmowania przez stowarzyszenie inicjatyw edukacyjnych i oświatowych,
- drogi pozyskiwania środków unijnych, dofinansowań i grantów, pozwalających na realizację celów SK,
- perspektywy uzyskania przez SK miejsca pozwalającego na (1) prowadzenie działalności statutowej oraz (2) przygotowywanie opraw meczowych,
- sposoby pozyskiwania nowych członków przez stowarzyszenie.

Warsztaty II z kolei pomyślane zostały jako platforma dyskusji z przedstawicielami tych

instytucji, z którymi poszczególne stowarzyszenia chciałyby nawiązać dialog. Celem tych warsztatów jest również usprawnienie współpracy tam, gdzie została ona już nawiązana, chociażby poprzez usankcjonowanie procedur komunikacyjnych. Dzięki stworzeniu płaszczyzny współpracy między miastami i SK, a także dzięki zaznajomieniu się z mechanizmami działania konkretnych instytucji, możliwe stanie się świadome rozwiązywanie problemów związanych z działaniami podejmowanymi przez kibiców w świecie instytucji zewnętrznych. Oczekiwanym efektem w tym kontekście jest wzrost skuteczności inicjatyw kibicowskich zależnych od decyzji podejmowanych przez przedstawicieli lokalnych władz. Pożądanym wynikiem warsztatów byłby również wzrost aktywności wśród kibiców, polegający na bardziej zróżnicowanym uczestnictwie w lokalnym życiu społecznym. Co więcej, projekt zakłada otwarcie instytucji na dialog z kibicami poprzez uwrażliwienie przedstawicieli lokalnych władz oraz mediów na strukturę środowiska kibicowskiego oraz jego problemy.

Proces powstawania list gości, którzy mieliby zostać zaproszeni do udziału poszczególnych sesjach, został zapoczątkowany w trakcie wizyt przygotowawczych. Ich doprecyzowanie ma nastąpić w trakcie warsztatów I. Dotychczasowe ustalenia wskazują, że wśród uczestników warsztatów znaleźć się powinni głównie przedstawiciele lokalnych władz i organizacji, którzy są zarówno odpowiedzialni za kontakty z organizacjami pozarządowymi, jak i angażują się w przygotowanie UEFA EURO 2012. Co więcej, kibice zainteresowani są uczestnictwem w projekcie przedstawicieli lokalnych mediów.

Program warsztatów III ma na celu przede wszystkim doprowadzenie do międzykulturowej wymiany doświadczeń na drodze edukacji pozaformalnej, nawiązanie kontaktu między przedstawicielami polskich i niemieckich SK oraz pobudzenie inicjatyw i kreatywności w środowisku kibicowskim. Realizacji tych zamierzeń służyć ma zaproszenie kibiców niemieckich aktywnie działających we własnych SK i równocześnie zaangażowanych w działalność lokalnych ośrodków pracy pedagogicznej z kibicami HSV-Fanprojekt oraz Fanladen St. Pauli. Ich doświadczenia – jak również zatrudnionych w nich pedagogów oraz przedstawiciela Koordinationsstelle Fanprojekte (KOS) – mają nie tylko pokazać, w jaki sposób kształtują się relacje między władzami miasta a kibicami niemieckimi, ale równocześnie mają być punktem wyjścia do prezentacji idei ogólnopolskiego programu „Kibice razem”. Pilotażowe działania związane z realizacją projektu „Kibice razem” planowane są właśnie na rok 2010 w Gdańsku i Wrocławiu.

Z kolei zaproszenie przedstawicieli PL.2012 oraz Football Supporters Europe (FSE) ma promować ideę „Ambasad Kibiców”, które powstaną na czas trwania UEFA EURO 2012. Ambasady te tworzone są przy współudziale kibiców zaangażowanych w działalność lokalnych ośrodków pracy pedagogicznej z kibicami oraz Miast-Gospodarzy. Oprócz tego, kontakt z przedstawicielami FSE jest doskonałą szansą dla kibiców polskich do zapoznania się z międzynarodowymi działaniami podejmowanymi przez tę organizację na rzecz rozwoju kultury kibicowskiej w Europie. Co więcej, warsztaty III pozwolić mają polskim stowarzyszeniom kibiców na nawiązanie współpracy z instytucjami na szczeblu krajowym (Ekstraklasa SA, PL.2012, PZPN, Rzecznik Praw Obywatelskich, krajowe media, etc.).

3.3. Harmonogram

Poniżej zamieszczony został harmonogram warsztatów organizowanych w ramach projektu „Kibice w swoim mieście”:

miejsce warsztatów	rodzaj warsztatów	data organizacji warsztatów
Gdańsk	warsztat I	6 – 7 marca
Gdańsk	warsztat II	27 – 28 marca
Warszawa	warsztat I	20 – 21 marca
Warszawa	warsztat II	10 – 11 kwietnia
Wrocław	warsztat I	10 – 11 marca
Wrocław	warsztat II	17 – 18 kwietnia
Warszawa	warsztat III	30 maja – 2 czerwca

4. Finansowanie projektu

Projekt „Kibice w swoim mieście” jest w znacznej mierze finansowany z funduszy Unii Europejskiej (UE). Łączny koszt realizacji projektu „Kibice w swoim mieście” wynosi około 58 000 euro. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o dofinansowanie Fundacja im. Kazimierza Górskiego (www.fundajakazimierzagorskiego.org.pl) otrzymała z ramienia Programu „Młodzież w działaniu” kwotę 35 000 euro. Druga transza dofinansowania zostanie przelana na konto beneficjenta dopiero po pozytywnym zaopiniowaniu raportu końcowego oraz raportu finansowego. Pozostałe środki stanowią fundusze krajowe, lokalne i międzynarodowe. Projekt uzyskał kwotę 14 000 euro – konieczną, by doszło do jego realizacji – z następujących źródeł:

- Football Supporters Europe – 5 000 euro,
- Urząd Miasta Gdańsk – 2 500 euro,
- Urząd Miasta Warszawa – 2 500 euro,
- Urząd Miasta Wrocław – 2 500 euro.

5. Ewaluacja projektu

Ewaluacja dotyczyć będzie zarówno procesów zarządzania, jak i efektów projektu. Ta pierwsza służyć ma usprawnieniu zarządzania dla lepszej realizacji zamierzeń. Ta druga – dodatkowo – wypracowaniu rekomendacji dla realizacji tego typu projektów w przyszłości. Będzie to kolejny element, który sprawi, że projekt „Kibice w swoim mieście” jako projekt pilotażowy stanowił będzie bazę dla realizacji dalszych projektów w środowisku kibicowskim.

Dla osiągnięcia założonych celów ewaluacji będzie ona prowadzona z użyciem różnych metod na wszystkich etapach realizacji projektu.

W ramach ewaluacji *ex-ante* przeanalizowany został wniosek o dofinansowanie projektu pod kątem diagnozy problemu, założeń, wyznaczonych celów i metod zaproponowanych dla osiągnięcia celów. Analiza wniosku została uzupełniona o wywiad z koordynatorką. Ewaluatorki uczestniczyły również w rozmowach wstępnych z trenerami oraz w wizytach przygotowawczych w poszczególnych miastach. Pytania zadane kibicom oraz obserwacja uczestnicząca podczas spotkań pozwoliły skonfrontować zakładane cele projektu z rzeczywistymi potrzebami kibiców.

Ewaluacja *on-going* dotyczyć będzie procedur wdrażania projektu (obserwacja uczestnicząca procesu, rozmowy z realizatorami projektu na kolejnych etapach jego realizacji, analiza sposobów komunikacji z partnerami, zainteresowanymi instytucjami i mediami) oraz efektów (zamierzonych i niezamierzonych) osiągniętych w trakcie warsztatów (wywiady jakościowe z trenerami, kwestionariusz dla uczestników warsztatów, obserwacja uczestnicząca w czasie warsztatów).

Ewaluacja *ex-post* będzie miała ograniczony wymiar, głównie z tego powodu, że wejście w życie zmian dotyczących aktywności kibiców, podejmowanych przez nich działań oraz współpracy z instytucjami jest procesem na tyle długofalowym, że przekracza ramy tego projektu. Na tyle, na ile to będzie możliwe, podjęte zostaną jednak działania mające na celu obserwację aktywności kibiców po zakończeniu projektu. W centrum zainteresowania znajdują się działania związane z uczestnictwem kibiców w demokracji oraz życiu społeczności lokalnej. Przeprowadzone zostaną wywiady w grupach focusowych dotyczące zaspokojenia potrzeb środowiska kibicowskiego w wyniku realizacji projektu. Analizowane będą informacje na stronach internetowych i forach dyskusyjnych prowadzonych przez SK.

W wyniku ewaluacji powstanie raport ewaluacyjny, który będzie udostępniony partnerom projektu i wszystkim osobom zainteresowanym. Planowane jest również seminarium dyskusyjne, na którym przedstawione zostaną wyniki ewaluacji i dyskutowane będą przedstawione w raporcie wnioski.